



STASYŠ VAITEKŪNAS
(1941–2016)

*Kožnas viens žmogus užgimdams pumpurui lygus,
Iš kurio žiedelis jo pirmiausiai išsilukština,
Ik po tam jis, peržydėjęs ir nusirėdęs,
Užaugin vaisius ir amžį savo pabaigia.*

Šios Kristijono Donelaičio „Metų“ eilutės mums primena liūdną, bet, deja, neišvengiamą tikrovę – visi atėjusieji privalo išeiti. Su tuo esame priversti susitaikyti. Vis dėlto išsiskyrimas visada yra ir netikėtas, ir skausmingas. Ypač, kai išeinama per anksti, kai ant darbo stalo lieka ir niekada nebebus pabaigta dar viena knyga, kai kartu su žmogumi išeina ir jo sumanymai, ketinimai, viltys, brandintos idėjos...

Akademikas habilituotas daktaras profesorius Stasys Vaitekūnas gimė 1941 m. kovo 9 d. Reibiniuose, Joniškio rajone. Vos gimusio vaiko gyvenimą paženklino karas, į skirtingas puses išblaškęs šeimą, o po karo nusileidusi geležinė uždanga, atskyrusi Lietuvą nuo pasaulio, taip ir neleido susitikti su tėvu. Karo ir pokario

metų realybė užgrūdino talentingą jaunuolį. Jis visą gyvenimą, nepaisydamas sunkumų, tvirtai siekė mokslo aukštumų.

1948–1959 m. Stasys mokėsi Skaisgirio vidurinėje mokykloje, ją baigęs, 1960–1965 m. studijavo Vilniaus pedagoginiame institute. Po studijų 1965–1968 m. dirbo Lietuvos mokslų akademijos Geografijos skyriaus jaunesniuoju mokslo darbuotoju, netrukus apgynė geografijos mokslų kandidato (dabar daktaro) disertaciją. 1968 m. pradėjo dirbti Vilniaus universiteto Ekonominės istorijos ir geografijos katedroje vyr. dėstytoju, docentu, 1986–1993 m. – Ekonominės ir politinės geografijos katedros vedėju. 1987 m. Stasys Vaitekūnas apgynė daktaro disertaciją (dabar habilituoto daktaro). Tais pačiais metais Vilniaus universitete jam suteiktas profesoriaus pedagoginis vardas.

Nuo 1993 m. profesorius savo gyvenimą susiejo su Klaipėda, buvo išrinktas vos pirmus žingsnius pradėjusio žengti Klaipėdos universiteto rektoriumi ir ėjo šias pareigas dvi kadencijas – iki 2002 m. Klaipėdos universitetas tapo neatsiejamu profesoriaus gyvenimo dalimi. Jo rektoriavimo metais universitetas sparčiai augo, pelnė pripažinimą ne tik Lietuvoje, bet ir užsienyje: įkurti nauji fakultetai, katedros, parengtos naujos studijų programos, kūrėsi universiteto miestelis. Būdamas rektoriumi 1995 m. profesorius įkūrė Socialinės geografijos katedrą, jis – ir pirmasis šios katedros vedėjas. Baigęs antrąją rektoriaus kadenciją S. Vaitekūnas 2003–2007 m. buvo Klaipėdos universiteto Senato pirmininku. Pastaruosius metus dirbo profesoriumi ir vyriausiuoju mokslo darbuotoju Klaipėdos universiteto Socialinių mokslų fakultete.

1995–1996 m. profesorius buvo Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos nariu, iki pat mirties aktyviai dalyvavo Lietuvos ir Klaipėdos miesto politiniame bei visuomeniniame gyvenime. Buvo nepaprastai darbštus, reiklus sau ir kolegoms, skatino inovacijas pedagoginiame ir moksliniame darbe: paskelbė daugiau kaip 150 mokslinių publikacijų (apie 20 iš jų – mokslo monografijos ir knygos), po Nepriklausomybės atkūrimo parašė pirmuosius geografijos vadovėlius vidurinėms mokykloms, kelė kvalifikaciją JAV, Kanados, Prancūzijos, Nyderlandų, Čekijos, Vengrijos, Vokietijos, Lenkijos, Italijos ir kitų šalių mokslo institucijose.

Plati profesoriaus mokslinių interesų sritis: gyventojų geografija ir demografija, politinė geografija ir geopolitika, regionų geografija, Europos Sąjungos geografija. Stasys Vaitekūnas 1989–1995 m. buvo atkurto Lietuvos geografų draugijos prezidentas; 1990–1994 m. Vyriausybės darbo grupės Lietuvos administracinio teritorinio suskirstymo, Emigracijos ir Imigracijos įstatymams rengti pirmininkas; 1991–1992 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybės atestacinės pedagoginių vardų teikimo komisijos pirmininkas; 1995–2012 m. Lietuvos mokslų tarybos narys; nuo 1997 m. – Baltijos asamblėjos meno, literatūros ir mokslo premijoms teikti nacionalinio žiuri pirmininkas; nuo 1998 m. – Visuotinės lietuvių enciklopedijos

mokslinės redakcijos tarybos narys; 2001–2003 m. – Jungtinių Tautų Geografinių pavadinimų komisijos Baltijos skyriaus vicepirmininkas; mokslinių žurnalų „Tiltai“ (nuo 1997 m.), „Spring University: Changing Education in Changing Society“ (nuo 2006 m.), „Andragogika“ (nuo 2010), daugelio Lietuvos ir užsienio mokslo žurnalų redakcijų kolegijų narys; mokslo populiarių ir kultūros žurnalų „Mokslas ir gyvenimas“ (1995–2013 m.), „Santara“ (nuo 1994 m.) redakcijų kolegijų narys. Be tiesioginės mokslininko veiklos, profesorius aktyviai dalyvavo mokslo skatinimo ir populiarinimo veikloje, buvo aistringas meno gerbėjas.

Profesorius Stasys Vaitekūnas 2007 m. apdovanotas ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ Riterio kryžiumi, 2013 m. – Baltijos asamblėjos medaliu, 2015 m. – Gabrielės Petkevičaitės-Bitės atminimo medaliu „Tarnaukime Lietuvai“ už parlamentarizmo tradicijų puoselėjimą ir skleidimą, Vyskupo Motiejaus Valančiaus premija.

Turime būti dėkingi už dovanotas akimirkas, už tai, kad tokį žmogų – didelį Klaipėdos universiteto ir visos Lietuvos akademinį autoritetą – turėjome šalia. Laikas profesoriaus Stasio Vaitekūno į užmarštį nenugramzdins. Jį visada prisiminsime kaip veržlų, dalykišką, pozityvų žmogų. Jo energija, optimizmas, dideli darbų užmojai, atsidavimas idealams, gebėjimas įkvėpti vilties ir pasitikėjimo kitiems liks su mumis. Kartu ir priminimas, savotiškas testamentas mums visiems: branginti akimirką, dieną, kai gali padaryti didelį, kilnų darbą – realizuoti savo planus, svajones, sumanymus. Kitos akimirkos tiesiog gali nebebūti...

Tarsi tai nujausdamas, paskutinėje savo knygoje „Klaipėdos universitetas. 25 metai mokslo ir kultūros židiniui prie jūros“ profesorius Stasys Vaitekūnas užrašė: „Puoselėdami pažinimo medį ne visada patys skiname jo vaisius... Bet auginti jį reikia!..“

KU bendruomenė

